ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 18. decembra 2007 *

Vo veci C-194/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 2. mája 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Konstantinidis, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci G. Bambara, avvocato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Talianskej republike, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci G. Fiengo, avvocato dello Stato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

* Jazyk konania: taliančina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh (spravodajca) a P. Lindh,

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: J. Swedenborg, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. januára 2007,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. marca 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Talianska republika si tým, že článok 10 zákona č. 93 týkajúceho sa ustanovení o životnom prostredí z 23. marca 2001 (GURI č. 79 zo 4. apríla 2001, ďalej len „zákon č. 93/2001“) a článok 1 ods. 17 a 19 zákona č. 443, ktorým sa udeľuje povolenie vláde týkajúce sa infraštruktúry a zariadení strategickej výroby, ako aj iných zásahov na

spustenie výrobných činností z 21. decembra 2001 (riadna príloha GURI č. 299 z 27. decembra 2001, ďalej len „zákon č. 443/2001“) vylúčili z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy odpadov výkopovú zeminu a horniny určené na opätovné použitie pre zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie, s vylúčením materiálov pochádzajúcich zo znečistených miest a miest určených na melioráciu, kde koncentrácia znečisťujúcich látok prekračuje prijateľné limity stanovené v príslušnej právnej úprave, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991 (Ú. v. ES L 78, s. 32; Mim. vyd. 15/002, s. 3) (ďalej len „smernica“).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

2 Podľa článku 1 písm. a) a c) smernice na účely tejto smernice:

„a) ‚odpad‘ znamená akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.

Komisia v súlade s postupom ustanoveným v článku 18 zostaví najneskôr do 1. apríla 1993 zoznam odpadov, ktoré patria do kategórií uvedených v prílohe I. Tento zoznam sa bude pravidelne preskúmavať a v prípade potreby rovnakým postupom revidovať;

…

c) ‚držiteľ' znamená pôvodcu odpadu alebo fyzickú či právnickú osobu, ktorá má odpad v držbe."

3 Článok 1 písm. e) a f) smernice definuje pojmy zneškodňovanie a zhodnocovanie ako ktorúkoľvek z činností, ktoré sú uvedené v prílohách II A a II B tejto smernice.

4 Článok 2 smernice stanovuje:

„1. Smernica 75/442/EHS sa nevzťahuje na:

…

b) odpady, na ktoré sa už vzťahuje iná právna úprava:

…

ii) odpad vznikajúci pri prieskume, ťažbe, úprave a skladovaní nerastných surovín a pri práci v kameňolomoch;

…

2. Špecifické pravidlá pre zvláštne prípady alebo doplňujúce túto smernicu pre nakladanie so zvláštnymi kategóriami odpadu môžu byť ustanovené prostredníctvom jednotlivých smerníc.“

5 Komisia prijala rozhodnutie 94/3/ES z 20. decembra 1993, ktorým sa vydáva zoznam odpadov podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 5, 1994, s. 15). Tento zoznam (ďalej len „európsky zoznam odpadov“) bol aktualizovaný rozhodnutím Komisie 2000/532/ES z 3. mája 2000 nahradzujúcim rozhodnutie 94/3/ES a rozhodnutie Rady 94/904/ES, ktorým sa vydáva zoznam nebezpečných odpadov podľa článku 1 ods. 4 smernice Rady 91/689/EHS o nebezpečných odpadoch (Ú. v. ES L 226, s. 3; Mim. vyd. 15/005, s. 151). Európsky zoznam odpadov vydaný rozhodnutím 2000/532 bol viackrát zmenený, naposledy rozhodnutím Rady 2001/573/ES z 23. júla 2001 (Ú. v. ES L 203, s. 18; Mim. vyd. 15/006, s. 165). Tento zoznam obsahuje kapitolu 17 označenú „Stavebný odpad a odpad z demolácií (vrátane výkopovej zeminy z kontaminovaných miest)“, ktorá zahŕňa najmä časť 17 05 nazvanú „Zemina (vrátane výkopovej zeminy z kontaminovaných plôch), kamenivo a materiál z bagrovísk“, v ktorej sa nachádzajú položky 17 05 03 „Zemina a kamenivo obsahujúce nebezpečné látky“ a 17 05 04 „Zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03“.

Vnútroštátna právna úprava

6 Článok 6 ods. 1 písm. a) legislatívneho dekrétu č. 22, ktorým sa vykonáva smernica 91/156/EHS o odpadoch, smernica 91/689/EHS o nebezpečných odpadoch a smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov z 5. februára 1997 (riadna príloha GURI č. 38 z 15. februára 1997, ďalej len „legislatívny dekrét č. 22/97“), stanovuje:

„Na účely tohto dekrétu:

a) ‚odpad‘ znamená akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe A, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.

…“

7 Článok 8 ods. 1 tohto dekrétu vylučuje z pôsobnosti uvedeného dekrétu určité látky alebo materiály v rozsahu, v akom sú upravené osobitnou právnou úpravou, medzi ktoré v zmysle písmena b) patrí najmä „odpad vznikajúci pri prieskume, ťažbe, úprave a skladovaní nerastných surovín a pri práci v kameňolomoch“.

8 Článkom 10 zákona č. 93/2001 bolo do článku 8 ods. 1 legislatívneho dekrétu č. 22/97 doplnené nové písmeno f-a), ktoré znie:

„výkopová zemina a horniny určené na skutočné použitie pre opätovné zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie s výnimkou materiálov pochádzajúcich zo znečistených miest alebo miest určených na melioráciu, kde koncentrácia znečisťujúcich látok prekračuje prijateľné limity stanovené v príslušných predpisoch.“

9 Článok 1 ods. 17 zákona č. 443/2001 stanovuje, že článok 8 ods. 1 písm. f-a) legislatívneho dekrétu č. 22/97 sa má vykladať „v tom zmysle, že výkopová zemina a horniny, aj keď pochádzajú s tunelov, nie sú odpadmi, a preto sú vylúčené z pôsobnosti uvedeného legislatívneho dekrétu, aj keď boli počas výrobného procesu kontaminované znečisťujúcimi látkami pochádzajúcimi z ťažobných, vrtných a stavebných činností v rozsahu, v akom priemerné zloženie celkovej hmoty nevykazuje takú koncentráciu znečisťujúcich látok, ktorá prekračuje maximálne limity stanovené v príslušných predpisoch“.

10 Okrem toho odsek 19 toho istého článku stanovuje:

„V prípade materiálov uvedených v odseku 17, skutočné použitie pre opätovné zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie znamená aj použitie pre rôzne cykly priemyselnej výroby, vrátane naplnenia vyťažených kameňolomov a uloženia na inom mieste, povolené z akéhokoľvek dôvodu príslušným správnym úradom, s podmienkou, že sú

dodržané limity stanovené v odseku 18 a uloženie sa vykoná v súlade s podrobnými pravidlami environmentálneho rozvoja dotknutého miesta.“

11 Článkom 23 zákona č. 306 z 31. októbra 2003 na vykonanie povinností vyplývajúcich z príslušnosti Talianska k Európskemu spoločenstvu (GURI č. 266 z 15. novembra 2003, ďalej len „zákon č. 306/2003“) taliansky zákonodarca zmenil článok 1 ods. 17 a 19 zákona č. 443/2001.

Konanie pred podaním žaloby

12 Keďže Komisia usúdila, že článok 10 zákona č. 93/2001 v spojení s článkom 1 ods. 17 a 19 zákona č. 443/2001 (spolu ďalej len „sporné ustanovenia“) porušuje smernicu, začala konanie o nesplnení povinnosti upravené v článku 226 ES.

13 Keďže talianske úrady neodpovedali na jej výzvu z 27. júna 2002, vydala Komisia 19. decembra 2002 odôvodnené stanovisko, ktorým Taliansku republiku vyzvala na prijatie opatrení potrebných na dosiahnutie súladu s týmto stanoviskom v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.

14 V rámci svojej odpovede z 5. marca 2003 talianske úrady poslali Komisii návrh zmeny vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti výkopovej zeminy.

15 Na spoločnom stretnutí 25. júna 2003 Komisia tvrdila, že uvedený legislatívny návrh naďalej zakotvuje doslovný výklad pojmu odpad, a preto je v rozpore so smernicou.

16 Listom z 3. februára 2004 talianske úrady zaslali Komisii výtlačok zákona č. 306/2003, ktorým boli vykonané zmeny a doplnenia uvedené v ich liste z 5. marca 2003.

17 Keďže Komisia naďalej považovala situáciu za neuspokojivú, rozhodla sa podať predmetnú žalobu.

O žalobe

O prípustnosti

18 Vo svojom vyjadrení k žalobe Talianska republika predovšetkým tvrdí, že žaloba je neprípustná, keďže Komisia nezohľadnila zmeny a doplnenia vykonané zákonom č. 306/2003, ktorý bol prijatý 31. októbra 2003 a nadobudol účinnosť 30. novembra 2003, to znamená pred podaním tejto žaloby o nesplnenie povinnosti.

19 V tomto ohľade je vhodné pripomenúť ne jednej strane, že Súdny dvor už viackrát rozhodol, že existencia nesplnenia povinnosti sa má hodnotiť vo vzťahu ku

konkrétnemu členskému štátu ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku a Súdny dvor nemôže brať do úvahy neskoršie zmeny (pozri najmä rozsudky zo 14. septembra 2004, Komisia/Španielsko, C-168/03, Zb. s. I-8227, bod 24, a z 27. októbra 2005, Komisia/Luxembursko, C-23/05, Zb. s. I-9535, bod 9).

20 Na druhej strane je predmet žaloby o nesplnení povinnosti podanej podľa článku 226 ES vymedzený konaním pred podaním žaloby uvedenom v tomto ustanovení, a preto žalobný návrh nemožno založiť na iných výhradách ako tých, ktoré boli vznesené počas tohto konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. mája 2001, Komisia/Holandsko, C-152/98, Zb. s. I-3463, bod 23, a z 22. septembra 2005, Komisia/Belgicko, C-221/03, Zb. s. I-8307, bod 38).

21 V prejednávanej veci zmeny a doplnenia stanovené zákonom č. 306/2003 boli vykonané až po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku.

22 Hoci sa Komisia domnieva, že účelom týchto zmien a doplnení nebolo dosiahnutie súladu so smernicou, vo svojej replike a počas vypočutia prednesov zdôraznila, že v rámci predmetnej žaloby nemá v úmysle napadnúť tento zákon.

23 Za týchto podmienok, keďže predmet žaloby podanej podľa článku 226 ES nie je založený na iných výhradách ako tých, ktoré boli vznesené počas konania pred podaním žaloby, je potrebné zamietnuť námietku neprípustnosti vznesenú Talianskou republikou.

O veci samej

Argumentácia účastníkov konania

24 Komisia tvrdí, že sporné ustanovenia *a priori* a vo všeobecnosti vylučujú výkopovú zeminu a horniny určené pre niektoré činnosti opätovného použitia z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy odpadov, v dôsledku čoho sa ustanovenia smernice o odpadovom hospodárení na tieto materiály neuplatňujú.

25 Komisia sa však domnieva, že výkopová zemina a horniny nachádzajúce sa v európskom zozname odpadov sú materiály, ktorých sa chce ich držiteľ zbaviť, a vzťahuje sa na ne definícia pojmu odpad, ktorá je uvedená v článku 1 písm. a) smernice. Sporné ustanovenia neobmedzujú vylúčenie z uplatnenia ustanovení vnútroštátneho práva vyplývajúceho zo smernice na prípady výslovne uvedené v judikatúre Súdneho dvora, ale stanovujú vylúčenie v širšom zmysle.

26 Podľa Talianskej republiky z pojmu odpad ako pojmu Spoločenstva existujú rozumné výnimky v prípade vedľajších produktov, ktorých sa podnik nechce „zbaviť“ ako odpadu. Z pozorného skúmania judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa tohto pojmu vyplýva, že podstatným kritériom pre klasifikáciu zostatku ako vedľajšieho produktu a nie ako odpadu nie je požiadavka opätovného použitia daných materiálov v tom istom výrobnom procese, z ktorého vznikli, ale skôr istoty, že budú opätovne použité bez predchádzajúceho spracovania. V tomto ohľade sa podľa nej Komisia opierala o nesprávny výklad rozsudku z 11. novembra 2004, Niselli (C-457/02, Zb. s. I-10853, bod 52), ktorý sa obmedzil na odmietnutie zákonnosti všeobecných vylúčení z kategórie odpadov bez toho, aby bolo konkrétne preskúmané opätovné použitie materiálov, o ktoré ide.

27 Tento členský štát sa domnieva, že ako vedľajšie produkty by sa mali klasifikovať zostatky, o ktorých je isté, že sa použijú bez akéhokoľvek predchádzajúceho spracovania v odlišnom výrobnom procese, než z ktorého vznikli, ktorý sa však uskutoční v rovnakom čase ako prvý výrobný proces, alebo umožňuje zabezpečenie včasného opätovného použitia, to znamená predtým, ako uskladnenie zostatkov môže spôsobiť škody.

28 Talianska republika zdôrazňuje existujúcu súvislosť medzi spornými ustanoveniami a realizáciou rozsiahleho projektu verejných prác týkajúceho sa komunikačných sietí krajiny, pre ktoré je nevyhnutné použitie výkopovej zeminy a hornín, predstavujúc tak pravdepodobne najdôležitejšiu časť tohto projektu, čo zaručuje ich skutočné opätovné použitie. Táto záruka podľa nej vyplýva tiež zo skutočnosti, že osoby zodpovedné za jednotlivé časti tohto projektu majú povinnosť ich dokončiť.

29 V rámci toho sporné ustanovenia zďaleka neobsahujú všeobecnú výnimku, naopak prostredníctvom uvedeného projektu a kontroly vykonávania predmetných prác určujú prípady, v ktorých majú byť výkopová zemina a horniny vylúčené z právnej úpravy o odpadoch v rozsahu, v akom ide o materiály, ktoré sa dajú opätovne použiť v súlade s koherentným plánom založeným na predchádzajúcom hodnotení vplyvov na životné prostredie a na zdravie.

Posúdenie Súdnym dvorom

30 Svojou argumentáciou Komisia v podstate tvrdí, že sporné ustanovenia sú v rozpore so smernicou a najmä s článkom 1 písm. a) tejto smernice, keďže porušujú pojem „odpad“ uplatniteľný na základe tejto smernice tým, že z pôsobnosti vnútroštátnej

právnej úpravy, ktorou sa preberajú ustanovenia smernice týkajúce sa odpadového hospodárstva, vylučujú výkopovú zeminu a horniny, ktoré sa majú opätovne použiť na určité ciele.

31 Podľa uvedeného článku 1 písm. a) prvého pododseku „odpad“ znamená „akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I [smernice], ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť“.

32 Uvedená príloha spresňuje a dokresľuje túto definíciu formou zoznamu látok a predmetov spôsobilých byť odpadom. Tento zoznam však má iba informatívnu povahu, lebo kvalifikácia odpadov závisí predovšetkým od správania držiteľa a významu pojmu „zbaviť sa“ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Zb. s. I-7411, bod 26; zo 7. septembra 2004, Van de Walle a i., C-1/03, Zb. s. I-7613, bod 42, ako aj z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, Zb. s. I-3883, bod 24).

33 Uvedený výraz „zbaviť sa“ je potrebné vykladať nielen vo svetle základného cieľa smernice, ktorým je podľa tretieho odôvodnenia tejto smernice „ochrana zdravia človeka a životného prostredia pred škodlivými vplyvmi zberu, prepravy, úpravy, spracovania a odstraňovania odpadov“, ale aj vo svetle článku 174 ods. 2 ES. Tento článok upravuje, že „politika životného prostredia Spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada k rozmanitým situáciám v jednotlivých regiónoch Spoločenstva. Vychádza zo zásad predchádzania škodám a prevencie…“. Z toho vyplýva, že výraz „zbaviť sa“ a aj pojem „odpad“ v zmysle článku 1 písm. a) smernice by sa nemali vykladať zužujúco (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, body 36 až 40, ako aj Thames Water Utilities, už citovaný, bod 27).

34 Určité okolnosti môžu naznačovať existenciu úkonu, úmyslu alebo povinnosti „zbaviť sa“ látky alebo predmetu v zmysle článku 1 písm. a) smernice (rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 83). Takým je najmä prípad, keď použitou látkou je odpad z výroby alebo spotreby, čiže produkt, ktorý ako taký nebol predmetom danej výroby alebo spotreby (pozri v tomto zmysle rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 84, ako aj Niselli, už citovaný, bod 43).

35 Takto Súdny dvor spresnil, že zostatky pri ťažbe v žulovom lome, ktoré nie sú hlavným predmetom ťažby, v podstate predstavujú odpad (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, ďalej len rozsudok „Palin Granit“, body 32 a 33).

36 Okrem toho, metóda spracovania alebo spôsob použitia určitej látky nie sú určujúcimi faktormi pre jej kvalifikáciu ako odpadu (pozri rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 64, a z 1. marca 2007, KVZ retec, C-176/05, Zb. s. I-1721, bod 52).

37 Súdny dvor takto spresnil jednak, že vykonanie činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania uvedenej v prílohe II A alebo v prílohe II B smernice samo osebe neumožňuje klasifikovať určitú látku alebo predmet, ktoré sú použité pri tejto činnosti, ako odpad (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Niselli, už citovaný, body 36 a 37) a jednak, že pojem odpad nevylučuje látky a predmety, ktoré možno ďalej hospodársky využiť (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 25. júna 1997, Tombesi a i., C-304/94, C-330/94, C-342/94 a C-224/95, Zb. s. I-3561, body 47 a 48). Cieľom systému dohľadu a riadenia zavedeného smernicou je totiž pokryť všetky predmety a látky, ktorých sa ich majiteľ zbavuje, hoci majú obchodnú hodnotu a sú určené na

obchodovanie alebo na recykláciu, spätné spracovanie alebo opätovné použitie (pozri najmä rozsudok Palin Granit, už citovaný, bod 29).

38 V každom prípade z judikatúry Súdneho dvora takisto vyplýva, že v určitých situáciách látka, materiál alebo surovina ako výsledok procesu ťažby alebo výroby, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať zostatok po takomto procese, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa držiteľ nechce „zbaviť“ v zmysle článku 1 písm. a) smernice, ale ktorý chce využiť alebo speňažiť — vrátane využitia alebo speňaženia pre potreby iných hospodárskych subjektov, ako je ich výrobca —, za výhodnejších podmienok pre neho, v neskoršom procese pod podmienkou, že toto opätovné použitie je skutočné, nevyžaduje predchádzajúce spracovanie a je súčasťou procesu výroby alebo použitia (pozri v tomto zmysle rozsudky Palin Granit, už citovaný, body 34 až 36; z 11. septembra 2003, AvestaPolarit Chrome, C-114/01, Zb. s. I-8725, body 33 až 38; Niselli, už citovaný, bod 47, ako aj z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-416/02, Zb. s. I-7487, body 87 a 90, a Komisia/Španielsko, C-121/03, Zb. s. I-7569, body 58 a 61).

39 Preto okrem kritéria založeného na tom, či nejaká látka má, alebo nemá povahu zostatku po výrobnom procese, predstavuje stupeň pravdepodobnosti opätovného použitia tejto látky bez predchádzajúceho spracovania taktiež relevantné kritérium na posúdenie, či látka je, alebo nie je odpadom v zmysle smernice. Ak okrem obyčajnej možnosti opätovného použitia dotknutej látky je pre držiteľa aj hospodársky výhodné tak urobiť, pravdepodobnosť opätovného použitia je vysoká. Za tohto predpokladu predmetnú látku nemožno považovať za záťaž, ktorej sa držiteľ snaží zbaviť, ale za skutočný výrobok (pozri rozsudky Palin Granit, už citovaný, bod 37, a Niselli, už citovaný, bod 46).

40 V každom prípade, ak toto opätovné použitie vyžaduje uskladnenie, ktoré môže byť trvalé a predstavovať tak záťaž pre držiteľa a potenciálny dôvod vzniku presne toho znečistenia životného prostredia, ktorého zníženie je cieľom smernice, nemožno ho kvalifikovať ako určité a treba ho pokladať za viac-menej dlhodobé, čiže predmetnú

látku je potrebné v podstate považovať za odpad (pozri v tomto zmysle rozsudky Palin Granit, už citovaný, bod 38, a AvestaPolarit Chrome, už citovaný, bod 39).

41 Skutočná existencia „odpadu“ v zmysle smernice sa takto musí overiť vzhľadom na všetky okolnosti, pričom je potrebné zohľadniť cieľ tejto smernice a zabezpečiť, aby nebola ohrozená jej účinnosť (pozri rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 88, a KVZ retec, už citovaný, bod 63, ako aj uznesenie z 15. januára 2004, Saetti a Frediani, C-235/02, Zb. s. I-1005, bod 40).

42 V prejednávanej veci je isté, že sporné ustanovenia vylučujú z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou sa preberá smernica, výkopovú zeminu a horniny len vtedy, ak tieto materiály jednak nie sú kontaminované v zmysle uvedených ustanovení a jednak sú určené na použitie pre zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie, vrátane „naplnenia rekultivovaných kameňolomov a uloženia na inom mieste, povoleného z akéhokoľvek dôvodu“.

43 V tomto ohľade je vhodné najskôr pripomenúť, ako vyplýva z bodov 5 a 31 predmetného rozsudku, že „zemina a horniny“ uvedené v európskom zozname odpadov musia byť v zmysle smernice kvalifikované ako „odpady“, ktorých sa ich držiteľ zbavuje, chce sa ich zbaviť alebo je povinný sa ich zbaviť.

44 Keďže smernica nestanovuje žiadne rozhodujúce kritérium na zistenie vôle držiteľa zbaviť sa danej látky či predmetu, členské štáty, pokiaľ neexistujú ustanovenia Spoločenstva, majú voľnosť vo výbere spôsobov preukázania rôznych skutočností, ktoré sú stanovené v smerniciach preberaných členskými štátmi, pokiaľ takýto spôsob preukázania nepredstavuje zásah do účinnosti práva Spoločenstva (pozri rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 41, ako aj Niselli, už citovaný, bod 34). Takto, najmä na uľahčenie organizácie a kontroly odpadového hospodárstva, môžu členské

štáty napríklad definovať rôzne kategórie odpadov pod podmienkou, že povinnosti vyplývajúce zo smernice alebo iných ustanovení práva Spoločenstva týkajúcich sa daných odpadov sú rešpektované a prípadné kategórie vylúčené z pôsobnosti textov prijatých na účely prebratia povinností vyplývajúcich zo smernice sú v súlade s článkom 2 ods. 1 tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 2004, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-62/03, neuverejnený v Zbierke, bod 12).

45 Talianska republika v podstate tvrdí, že materiály, ktorých sa týkajú sporné ustanovenia, možno v súlade s judikatúrou Súdneho dvora považovať nie za výkopové zvyšky, ale za vedľajšie produkty, ktorých sa jeho držiteľ z dôvodu svojej vôle, aby boli opätovne použité, nechce „zbaviť“ v zmysle článku 1 písm. a) smernice, a preto uvedené ustanovenia neobmedzujú povinnosti v oblasti odpadového hospodárstva vyplývajúce zo smernice.

46 V každom prípade, vzhľadom na povinnosť uvedenú v bode 33 tohto rozsudku, že pojem odpad a požiadavky vyplývajúce z judikatúry uvedené v bodoch 34 až 40 tohto rozsudku sa majú vykladať širšie, použitie argumentácie týkajúcej sa vedľajších produktov, ktorých sa ich držiteľ nechce zbaviť, akú uviedla talianska vláda, musí byť zúžené na situácie, keď opätovné použitie hmoty, materiálu alebo suroviny — vrátane potrieb iných hospodárskych subjektov ako je výrobca — nie je iba náhodné, ale skutočné, bez predchádzajúceho spracovania a v nepretržitosti výrobného alebo spotrebného procesu.

47 V prejednávanej veci sporné ustanovenia, najmä článok 1 ods. 19 zákona č. 443/2001 zjavne predvídajú veľký počet situácií, vrátane prípadov, v ktorých sa zemina alebo horniny uložia na inom mieste.

48 Navyše na rozdiel od toho, čo v podstate naznačuje Talianska republika, nemožno vylúčiť, že „opätovné použitie“ uvedené v sporných ustanoveniach možno uskutočniť až po uplynutí dostatočne dlhého až neurčitého obdobia, čo si vyžaduje dlhodobé skladovanie dotknutých materiálov. Ako však vyplýva z bodu 40 tohto rozsudku, takáto činnosť môže predstavovať záťaž pre výrobcu a potenciálny dôvod vzniku presne toho znečistenia životného prostredia, ktorého zníženie je cieľom smernice.

49 Okrem toho, ako vyplýva najmä z bodov 36 a 37 tohto rozsudku, spôsob použitia určitej látky nie je určujúcim faktorom pre jej kvalifikáciu ako odpadu. V dôsledku toho zo samotnej okolnosti, že dotknuté materiály budú znovu použité, nemožno vyvodiť, že nepredstavujú „odpady“ v zmysle smernice.

50 To čo sa v budúcnosti stane z určitého predmetu alebo látky, nie je totiž samo osebe rozhodujúce na ich prípadnú kvalifikáciu ako odpadu, ktorá je podľa článku 1 písm. a) smernice vymedzená vo vzťahu ku konaniu, úmyslu alebo povinnosti držiteľa uvedeného predmetu alebo látky zbaviť sa týchto materiálov (pozri v tomto zmysle rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 64, ako aj KVZ retec, už citovaný, bod 52).

51 Preto sa zdá, že sporné ustanovenia v skutočnosti stanovujú predpoklad, podľa ktorého v situáciách, ktorých sa tieto ustanovenia týkajú, je výkopová zemina a horniny vedľajším produktom, ktorý z dôvodu zamýšľaného opätovného použitia predstavuje pre ich držiteľa výhodu alebo hospodársku hodnotu namiesto ťarchy, ktorej by sa chcel zbaviť.

52 Hoci táto hypotéza môže v určitých prípadoch zodpovedať realite, nemôže existovať všeobecný predpoklad, podľa ktorého by pre držiteľa výkopovej zeminy a hornín bolo výhodnejšie ich opätovné použitie než samotná skutočnosť, že sa týchto materiálov môže zbaviť.

53 V dôsledku toho aj za predpokladu, že sa možno uistiť, že materiály, ktorých sa týkajú sporné ustanovenia, sú skutočne opätovne použité na zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie — hoci Talianska republika na tieto účely neuviedla žiadne osobitné pravidlo — je potrebné konštatovať, že uvedené ustanovenia vedú k tomu, aby z kvalifikácie ako odpadu podľa talianskeho práva boli vylúčené zostatky napriek tomu, že zodpovedajú definícii stanovenej v článku 1 písm. a) smernice.

54 Toto posledné uvedené ustanovenie poskytuje nielen definíciu pojmu „odpad“ v zmysle smernice, ale spolu s článkom 2 ods. 1 tiež stanovuje rozsah pôsobnosti smernice. Uvedený článok 2 ods. 1 totiž určuje, ktoré druhy odpadov sú alebo môžu byť vyňaté z pôsobnosti smernice a za akých podmienok, zatiaľ čo zahŕňa v podstate všetky odpady zodpovedajúce uvedenej definícii. Každé ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré všeobecným spôsobom obmedzuje rozsah povinností vyplývajúcich zo smernice nad rámec toho, čo umožňuje článok 2 ods. 1 tejto smernice, porušuje rozsah pôsobnosti smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 11), čím zasahuje do účinnosti článku 174 ES (pozri v tomto zmysle ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 42).

55 Ako uviedla Talianska republika pri vypočutí prednesov, v prejednávanej veci aj za predpokladu, že činnosti uvedené v sporných ustanoveniach sa tiež spravujú

vnútroštátnou právnou úpravou týkajúcou sa výkonu verejných prác ako napríklad výstavba vyvýšenín a tunelov, v tomto ohľade postačuje uviesť, že na daný druh prác a materiály, ktoré sú pri ňom použité, sa v podstate nevzťahuje výnimka z pôsobnosti smernice uvedená v článku 2 ods. 1 tejto smernice.

56 Napokon, pokiaľ ide o tvrdenie tohto členského štátu, že v dôsledku uplatnenia právnej úpravy odpadov by sa predmetných prác museli zúčastniť aj podniky vykonávajúce zneškodňovanie odpadu alebo majúce povolenie na prepravu odpadu, čo by mohlo výrazne zvýšiť ich náklady, Komisia správne poukázala na to, že táto situácia vyplýva z talianskej právnej úpravy, a nie zo smernice. Pokiaľ splní požiadavky týkajúce sa registrácie alebo získania povolenia, držiteľ odpadu ho môže sám zhodnotiť alebo zneškodniť v súlade s ustanoveniami smernice. V tomto ohľade je potrebné dodať, že smernica sa uplatňuje nielen na zneškodnenie alebo zhodnotenie odpadov podnikmi špecializovanými v tejto oblasti, ale tiež na zneškodnenie a zhodnotenie odpadov podnikom, ktorý ich vyprodukoval, na mieste, kde vznikli (rozsudok Inter-Environnement Wallonie, už citovaný, bod 29).

57 Za týchto podmienok je potrebné žalobe podanej Komisiou vyhovieť.

58 Preto je opodstatnené konštatovať, že Talianska republika si tým, že sporné ustanovenia vylúčili z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy odpadov výkopovú zeminu a horniny určené na opätovné použitie pre zasypanie, naplnenie, vyvýšenie

a rozdrvenie, s vylúčením tých, ktoré pochádzajú zo znečistených miest a miest určených na melioráciu, kde koncentrácia znečisťujúcich látok prekračuje prijateľné limity stanovené v príslušnej právnej úprave, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice.

O trovách

59 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Taliansku republiku na náhradu trov konania a Talianska republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Talianska republika si tým, že článok 10 zákona č. 93 týkajúceho sa ustanovení o životnom prostredí z 23. marca 2001 a článok 1 ods. 17 a 19 zákona č. 443, ktorým sa vláde udeľuje povolenie týkajúce sa infraštruktúry a zariadení strategickej výroby, ako aj iných zásahov na spustenie výrobných činností z 21. decembra 2001, vylúčili z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy odpadov výkopovú zeminu a horniny určené na opätovné použitie pre zasypanie, naplnenie, vyvýšenie a rozdrvenie, s vylúčením tých, ktoré pochádzajú zo znečistených miest a miest určených na melioráciu, kde**

koncentrácia znečisťujúcich látok prekračuje prijateľné limity stanovené v príslušnej právnej úprave, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991.

2. Talianska republika je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy